

FÜGGETLEN UJSÁG

POLITIKAI, GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI KÉPES HETILAP,
A „MAGYAR GAZDASZÖVETSÉG” KÖZLÖNYE A MAGYAR NÉP SZÁMÁRA.

MEGJELEN MINDEN VASARNAP.

Egészévre . . . . 2 frt 80 kr.
Félévre . . . . 1 „ 30 „
Negyedévre . . . . 70 „
Egyes szám ára 6 krajczár.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos
ZSITVAY NÁNDOR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
IX. ker., Üllői-út 25. szám. (Köztélek).

Radó Kálmán.

Jó magyar ember hunyt el a mult hetekben, a ki a nélkül, hogy rá lett volna szorulva arra, hogy hivatali állást töltsön be, majdnem egész életét a közügyek szolgálatának szentelte. Radó Kálmán elhunytáról emlékezünk meg most, a kit munkás élete delén ragadott el a könyörtelen halál. Az elhunyt anyagi javakkal, dus örökséggel megáldva, nem elégedett meg azzal, hogy az apáktól szerzett ősi földet művelje, hanem telve lelkesedéssel és hazája iránti rajongó szeretettel, kivágyott a közélet küzdő porondjára, hol nem kicsinylendő sikereket ért el; politikai, egyházi és társadalmi téren mint vezérember egyaránt buzgólkodott a közjó előmozdításán.

Szentmártoni Radó Kálmán Répczelakon született 1844-ben, vas megyei régi nemes családból; tanulmányai végeztével az alig 23 éves ifju iskolatársával, Széll Kálmán miniszterelnökkel együtt

szolgabírói hivatalt viselt Vas megyében, majd országgyűlési képviselő lett. Az új alkotmányos korszak beálltával visszavonult ősi birtokára s gazdálkodott, de e mellett a megyei, kiváltképp a Dunántul közgazdasági ügyei érdekelték. A Duna, Rába és Rábca szeszélyes folyása és áradásai a Kis-Magyaralföldet, hazánk e legtermékenyebb vidékét, nagy károsodással sujtották s az 1873-ban megalakult Rába-szabályozó társulat élén Radó Kálmán néhány lelkes, kitartó társával együtt oly tevékeny munkát végzett két

évtized alatt, mely milliókra rugó magán- és közvagyonot mentett meg. E nagy munkálatok sikeres végrehajtásának elismerése nyilván, hogy 1882-ben Radót a vas megyei főispáni tiszttel tüntette ki a királyi kegy. Főispánsága idejében három fejedelem tüntette ki látogatásával megyéjét: királyunk Ő felsége, II. Vilmos német császár és Albert szász király, kik az 1893-iki közzei nagy hadgyakorlaton voltak jelen.

Radó Kálmán érdemeinek elismeréseül többször részesült a királyi kegyelemben, kamarási, valóságos belső titkos tanácsosi méltósággal, majd a Lipót-rend lovagkeresztjével tüntette ki Ő felsége.

Az elmúlt három évtized alatt előfordult politikai válságok alkalmával rendesen azok közé tartozott Radó Kálmán, a kiket számításba vettek. Igy házelnöknek is szánták a Szapáry-kormány alatt, de ő maga helyett

Bánffy Dezső bárót ajánlotta. Államtitkári, sőt miniszteri állásokra is többször emlegették jelöltül, de ő rendesen kitért e kínálkozó megtiszteltetések elöl, betegségét hozva fel ürügyül. Betegsége emlegetését sokan ürügynek tartották, sajnos, most kiderült, hogy Radó Kálmánnak oka volt egészségét kimélni. A hatalmas termetű férfit, a ki többet tett nemzete jóléteért, mint sok miniszter az elmúlt időkben, Karlsbadban érte a halál. Radó Kálmánban tevékeny, önzetlen és becsületes munkást, jó hazafit veszített el a magyar társadalom.

Radó Kálmán.

A hét története.

(Az aratás és a szövetkezeti magtárak. — A kiegyezési törvényjavaslatok szentesítés alá kerülnek. — Petőfi-ünnep. — Zavargó országok.)

A nyári idény most már igazán bekövetkezett. Zajtalanná vált a politikai élet s közjogi kérdések helyett inkább az aratás eredménye felől való töprenkedés foglalja el a közfigyelmet.

A mint a terméstudósításokból látjuk, a magyar gazda ez idén szegényesen arat, a mennyiben az esős időjárás az ország sok vidékén még a legszerényebb számításokat is megzavarta. Az aratási eredmény jó közepes sem lesz s mert a külföldi terméseredmények még rosszabbak, ebből az következik, hogy a buza árának emelkednie kell. Csakhogy közvetlen cséplés után, a mikor a legtöbb gazdának muszáj eladni a termését, a spekuláció bizonyára ismét lenyomni törekszik az árakat, ezért annak a gazdának lesz nyert ügye, a ki várni tud termésének az eladásával. Itt volna az ideje annak, hogy létesítsük a szövetkezeti magtárakat, a melyek hitelt nyújtanak a kisgazda termésére, a ki aztán a magtárban elhelyezett gabnájának eladásával addig várhat, míg a piaczi viszonyok kedvezőbbé válnak. A mint tudjuk, agráriusaink a magtári intézmények szervezésének kérdésével máris komolyan foglalkoznak.

A politikai életben a legnagyobb esemény az, hogy a kiegyezési törvényjavaslatokat a főrendiház is elfogadta s így azok most már szentesítés végett Ő felsége elé fognak kerülni. Az országgyűlés pedig a nagy munka után hivatalosan is megkezdte a nyári pihenést.

A társadalmi téren nagy mozgalmat idéztek elő a Petőfi-ünnepre való előkészüldések. Halhatatlan nevű költőnk Segesvárott történt bajnoki halálának ugyanis e hó 30-ikán lesz az ötvenedik évfordulója s a Petőfi-Társaság, mely a mozgalomban előljár, mindent elkövet, hogy ez az évforduló, méltán a nagy költő emlékezetéhez, igazi nemzeti ünneppé legyen. Az ünnepély tervét más helyen ismertetjük, itt csak annak az óhajunknak adunk kifejezést, vajha a Petőfi emlékezetére az ország minden részében felgyuladna a kegyelet lángja s megmutatná népünk, hogy lelkesíti ma is annak szelleme, ki a legszebben tudott dalolni arról, a mit vérével pecsételt meg: a hazaszeretetről!

A külföldi államok nehányában ugyancsak mozgalmas élet van. Szerbiában Milán király élete ellen merényletet követtek el, de a király szerencsésen megmenekült. A merénylet kezébe politikai gyűlölet adta a fegyvert. A merénylet mögött a király politikai ellenségeit sejtik s most Szerbiában rögtönítelő bíróságot állítottak fel, a mely rövidesen végez azokkal, a kik az uralgó ház ellen szóval vagy tettel lázítanak.

Franciaországban a megújított Dreyfus-perben várják az új ítéletet, a mely akárhogyan is dőljön el, nagy zavargásokat fog előidézni. Spanyolország és Belgium is a belviszályok színhelye, úgy, hogy mi örömmel gondolhatunk arra, hogy hazánkat ez idő szerint derült égbolt takarja, a melyen nyugtalanító fellegetek nem látunk.

A Petőfi-ünnep.

Most már megindult a mozgalom, hogy a magyar nemzet legnagyobb költőjének, Petőfi Sándor segesvári bajnoki halálának ötvenéves fordulóját e hó 30-ikán méltó módon ünnepelje meg az ország. A mozgalom kezdeményezője, a Petőfi-társaság a napokban ülést tartott, a melyen foglalkozott az ünnepély részleteivel.

Az ülésen Bartók Lajos elnökölt, maga az elnök: Jókai Mór, a tagok sorában foglalt helyet.

Jókai örömét fejezte ki azon, hogy még részt vehet ezen az ünnepen. Azután az építendő Petőfi-házról mondottegyet-mást. Megkellene kérni a fővárost, adjon telket erre a célra. Legalkalmasabbnak tartaná a Petőfi-szobor mögötti térséget. Azután az ünnepségekről beszélt s felolvasta az általa irt Apotheozist, a mit zajos éljenzéssel fogadtak a társaság tagjai. A mikor elnémult a taps, Jókai arra kérte a társaságot, hogy az ő öreg törődött testét kiméjjék meg a segesvári uttól. Oda nem mehet, de itt Budapesten, az ország szívében, Petőfi szobránál ő fogja elmondani az ünnepi beszédet. A társaság tagjai ezután megállapították az ünnepély programját. A tulajdonképpeni ünnepnek Segesvárott kell lefolynia, a harezmezőn, a hol Petőfi elesett. Budapesten is lesz ünnepség a szobor előtt s este a szinkörben, a hol Jókai Apotheozisát fogják előadni.

A Petőfi-társaság küldöttsége Wassics Gyula közoktatásügyi minisztert fogja felkérni, hogy ő mondjon ünnepi beszédet Petőfi Sándor szobránál.

Kis-Kőrösön Pósa Lajos, Mezőberényben Abafi Lajos fogja képviselni a társaságot. Segesvárra 29-én este 6 órakor külön vonat indul, melyeknek utasaihoz Kolozsvárról és Nagyváradról csatlakoznak. A csatateri ünnep 11 órakor kezdődik. Bartók fogja a megnyitó beszédet tartani, azután E. Kovács Gyula elszavalja Jókai Apotheozisát, Endrödi Sándor, Makai Emil, Pósa Lajos, Papp Zoltán verseket olvasnak, míg Bársony István és Rákosi Viktor valami allegorikus, prózai dolgot fognak bemutatni, közben pedig az odavaló dalárda előadja id. Ábrányi Kornél „Petőfi dalai“ ezimű sorozatát. Azután leteszik koszorúkat: az országgyűlés, a kormány, a vármegye, Segesvár városa, az Akadémia, a Kisfaludy-társaság, a két írói kör, a Nemzeti Szövetség stb. Ez a program persze még nem végleges. Az ünnepségre néhány ezer székely is bevonul Segesvárra.

Országgyűlés.

A főrendiház ülése.

Szaporán végzett e hó 11-ikén a főrendiház a kiegyezésre vonatkozó törvényjavaslatokkal. Háromórás ülésben tárgyalta le ezeket, változatlanul elfogadva mindent úgy, a hogy a képviselőház átküldötte.

Az ülés nem volt népes, alig ötvenen-hatvanan voltak a főrendek, a mikor gróf *Károlyi* Tibor az ülést megnyitotta. A katolikus főpapságot *Császka* György kalocsai érsek egymaga képviselte a szélső-jobbon, a szerb főpapságot pedig a középben *Brankovich* Hyörgy patriarka, meg *Bogdanovics* Lucián, az ifju badai püspök.

A kiegyezésnél két beszédből álló rövid, általános vita volt.

Elsőben gróf *Zichy* Nándor állt szólásra és elismeréssel a miniszterelnök iránt, a kiegyezés rendíthetetlen hívének vallotta magát, elannyira, hogy mindig, még áldozatok árán is fenn kívánja tartani. A miniszterelnök hazafias érdemének dicséretével kezdte beszédét báró *Prónay* Dezső, az egyetlen függetlenségi főrend is. Erről az álláspontjáról bírálta azután a kiegyezést, a melyet általánosságban sem fogadott el, mert hiva a külön vámterületnek. És bár témája nem volt új, a magyarruhás báró, az ő nem közönséges szónoki tehetségével és szép előadásával mégis lekötötte a figyelmet és hatásossá tette felszólalását.

A vita bezárása után *Székely* miniszterelnök nagyobb beszédet mondott, mely részint a javaslatokban lefektetett eredmények hatásos előterjesztése volt, részint pedig eleven, sikeres vita báró *Prónay* nézeteivel. Különös súlyt vetett a miniszterelnök arra, hogy az osztrák kormány e javaslatok minden legapróbb részletét ismeri s kötelezte magát a viszonzosságra minden tekintetben az egész vonalon. Élénk tetszés, helyeslés hangzott fel a beszéd nyomán, s aztán — az egy *Prónay* báró kivételével — az egész főrendiház megszavazta a kiegyezést általánosságban.

Az ülés végén *Császka* érsek általános helyeslés közben javasolta, bizzák meg az elnököt, hogy a király születésnapján tolmácsolja a trón előtt a főrendek hódolatát.

Áthelyezték a Hentzi-szobrot.

Amíg a budavári Szent György-téren állt a Hentzi tábornokról elnevezett szobor, sok keserűségnek volt ő az okozója, mert azt hirdette, hogy most is él és uralkodik az a szellem, mely ötven esztendővel ezelőtt nemcsak annyi kiontott magyar vért, hanem még alkotmányos szabadságunkat is áldozatul kívánta. Pedig ez a szellem meghalt 1867-ben, mikor a nemzet kibékült királyával s annak homlokát érintette Szent István koronája. De az emlékmű tovább is ott maradt, míg végre a király elhatározta,

hogy helyezték át a lipótmezei katona-iskola udvarába, a szabadságharcban Budán elesett osztrák katonák sirja fölé, hogy aztán helyébe jöjjön az a szobor, mely előtt kegyeletteljes tisztelettel, a visszaemlékezés fájó szeretetével hajol meg minden magyar: Erzsébet királyné szobra. Míg Budán állt a Hentzi-szobor, a következő volt a felirata:

Hentzi tábornok, vele Allnoch ezredes, 418 vitézzel együtt halt itt hősi halált a császárért és hazáért, 1849.

Most, hogy a katona-iskola udvarára egy sirbolt fölé került ez a felirat, a király legfelsőbb elhatározására, a következő sorokat tartalmazó vastáblát helyezték rá:

I. Ferencz József császár és király ő felségének parancsára a Szentgyörgytérről ide áthozott jelen emlékoszlop alatt az elesett harcsozok kegyeletesen összegyűjtött utolsó maradványai nyugosznak. 1899.

Lehetetlen meg nem érteni ennek a királyi elhatározásnak a czélzatát. Azt mondta ki ezzel a király, hogy *abból a szoborból immár egyszerű síremlék lett.* Az újabb feliratban ugyanis nincs benn, hogy Hentzi és társai a hazáért haltak el. Sőt nincs rajta az évszám sem: 1849; csak az, hogy elesett harcsozok maradványai nyugosznak ott. Annak az emlékműnek kihívó jelentősége tehát megszűnt, egyszerű jel, hogy katonák pihennek alatta. Olyan sarkó, vagy érez, mely mindenkit megillet, még azokat is, akik ellenünk harcsozva estek el. És ezzel, azt hisszük, hogy a Hentzi-szobornak keserűséget okozott részei el vannak intézve. Az ügy befejeztetett és hogy a nemzeti érzés megnyugtatta, azért hálás királyának a magyar. A szellem meghalt, a mely azt az emlékművet egykoron Budán felállította, azt jelenti a király ezen intézkedése; a holt katonák pedig pihenjenek békén.

Adókiivetések.

Mostanában folynak országszerte az adókiivetések, s már is, alig hogy kezdetüket vették ezek a munkálatok, felhangzik a panasz innen is, onnan is. Annyi bizonyos, hogy az adó egy szükséges rossz, a mit azért meg kell fizetni, mert egyik alapját képezi az államföntartásnak; azonban az adókirovásánál föltétlenül az igazságot és méltányosságot kell szem előtt tartani az azt végező közegeknek. Egyforma hü gyermekei vagyunk a hazának, módunk tehetségünkhöz mérten kell tehát hozzájárulnunk az adóalaphoz. A sokféle adók közül a *kereseti* adók érintenek legtöbb embert, ezeknek kiivetése folyik mostanában; időszerűnek tartjuk tehát felsorolni mindazt, a mi a kiivetésre vonatkozik. A kereseti adók közül a legnagyobb és legterheesebb a harmadosztályu kereseti adó, melyet az iparosok és kereskedők, vendéglősök, koresmárosok s általában azok fizetnek, a kiknek valami üzletből jövedelmük van. A kiivetést az adókiivető-bizottságok végzik nyilvános tárgyaláson, hol mindenki megjelenhetik s esetleg a más adója miatt is, ha kevésnek találja,

a nyolcz napig közszemlére kitett lajstromra kifogásait megteheti. Ez azonban nagyon ritkán történik, mert a magyar ember, ha magának nem használhat, másnak nem szeret ártani. Az adó-kivető-bizottság munkáját az adófelszólamlási bizottság bírálja felül, melyen az adozó polgárok ugyan jelen nem lehetnek, de közhírré tétetik az eredmény és adozó polgároknak írásban kézbesítettik, hogy mennyi adó rovatott ki reá. Ez ellen, ha nem vagyunk a kirovással megelégedve, főlebbezéssel élhetünk a közigazgatási bírósághoz. A főlebbezést ott kell benyújtani, a hol a sérelmes határozat hozatott.

Egyáltalán bármiféle adót rónak ki az állam polgárait a hatóságok, arról szabályszerűen értesítik az érdekelteket, a kiknek megvan a joguk arra, hogy ha a kivetett adót sokallják, annak lezállítását is kérhessék.

Az adófizetés polgári jogokat is biztosít, fizessük hát rendesen az adónkat, de ha azt igaztalanul róják ki ránk, van jogunk megappellálni.

KÜLFÖLD.

Az örök béke.

II. Miklós, a hatalmas czár, békekongresszusra hívta meg Európa uralkodóit Hágába. Az uralkodók engedtek a felszólításnak s küldöttségeik nemsokára már be is végzik tárgyalásaikat a kies hollandi városban.

Mért is jöttek össze ezek a jó urak? Hogy békét, örök békét teremtsenek a földön.

A cél nagy s a világ lesi e fényes társaságot, mint a pinczér a vendégét, ki sokszor mosolyog magában, hogy mily furesán mulatnak az urak. Ha a nagynak elkeresztelt I. Péter kedvtelésében s a porosz követ mulattatására megtehetette, hogy egy pohár ital után sajátkezüleg vágott le egy-egy strelicz katonát, megteheti II. Miklós is, hogy egy-egy korty után leszereltet egy-egy hadtestet. De biztos lehet benne mindenki, hogy nem fogja megtenni. Legalább egyedül nem. II. Vilmos pedig, a kire féltő tisztelettel tekint egész Európa, már megmondotta, hogy a békét ő maga is csak egy jól fegyelmezett s jól felszerelt nagy hadsereggel fogja fentartani.

A természetben nem történnek csodák. Farkasnak még nem született bárány fia. Ha születnék, az is a természet koresszülöttje volna, mely életre nem képes. A kongresszus szülöttje is csak kores lesz. Mert az örök béke egy szép eszmény, vagy ha tetszik, rögeszme. Békeséget teremthet az ember, örök békét soha. Minden, a mi örök, csak az Isten munkája.

Pedig mily eszményi, mily magasztos még gondolatnak is az elmének örökös derülsége, a szívnek nemes egyszerűsége, a léleknek biztos nyugalma s a kölesönös szeretetnek, elnézésnek, szánakozásnak, együttérzésnek az az ereje, mely megszüntet minden visszavonást és önzést, irigységet és haragot, kevélységet és fondorkodást, mely a versengést mérsékli, az ellenfeleket kibékíti, a háborut eltörli. Mert ez a valódi béke; ez az ereje a valódi

békeségnek. Békén alapul a boldogság, mert boldogság és egyenlenség kizárják egymást. Béke a család boldogsága, népek, nemzetek boldogsága, mert csak egyetértéssel jár a hasznos munkásság, szeretettel a viszonyos szeretet, a szív és lélek nyugalomával a tiszta lelkiismeret.

De hogy a háborut egyszer s mindenkorra megszüntethessék az emberiség, ezzel az eszmével a békekongresszus sem foglalkozik. Célja a háboru iszonyatosságait mérsékelni, a nemzetközi pörös ügyeket egy nemzetközi bíróság által elintézni a műveltség haladásával már össze nem egyeztethető ököljog helyett. Az örök béke csak az ábrándos politikusok eszméje.

„Fejedelemért, hazáért, háznépeinkért végig küzdeni nemesak a jog hí, de szent kötelesség kényszerít”, — mondja Kölcsey. Saját jogáért, szabadságáért, övéért vívott háboru jogos. De a midőn csak a dicsőség után való vágyakozás, az ártani való kívánság, a bosszualló kegyetlenség, a gonoszság és vadság indítja az embereket a háborura, ez már kárhoztatandó.

Valóban nagy dolog s mindenekfelett hasznos volna az általános leszerelés. Ez a legnagyobb teher, mely az emberiség, még pedig a művelt emberiség vállára nehezedik.

Hány millió forintot kimélne meg az állam s fordíthatná öldöklő szerszámok helyett a béke áldásos eszközeire. Hány keservesen megkeresett fillért vonnak el a szegény embertől, hogy fényesen járjon a katona.

Kerek számokban véve Európa hadállománya béke idején három millió nyolczszázötvenezer. Háboru idején tizenhét millió négyszázhetvenezer. Csak béke idején három évi eltartása e rengeteg seregnek belekerül ötezer millió koronába. Hát még háboru idején!

Ausztria-Magyarországban e költségből egy lakosra jut nyolcz korona. Egy öt tagból álló családra már negyven korona esik! Ez tehát csak a katonaságra fizetendő adó.

És mindez miért? Azért, mert más is így tesz. Mert egyik hatalom fél a másiktól. Ha az egyik fegyverkezik, fegyverkezik a másik is. Ma milliókat költünk valamiféle újszerkezetű ágyura, fegyverre, holnap már sutba dobjuk, mert a másik még tökéletesebbel látta el magát. És ez így megy szünet nélkül.

Valóban nagy hálára köteleznék le az egyetemes emberiséget a békekongresszus, ha valami eredménnyel végződne tárgyalásai. Ha nem is szüntetheti meg a háborukat, mert a mig az ember ember marad, a mig a szeretet és gyűlölet, a bosszuallás és a gőg, a hatalomvágy és kapzsiság, lelkesedés és elfogultság lesz a világon, addig örök békéről ugy sem lehet szó; ha nem is szelidíti meg a háboru iszonyatosságait, de ha legalább is fölkelti a hatalmak rokonszenvét a béke irányában, ha sikerül egy nemzetközi bíróságot szerveznie, mely békésen intézné el a pörös ügyeket, már akkor sem dolgozott hiába.

A nép jóléte a legfőbb törvény. Ezt megszerezni, ezt megtartani, ezt megvédeni minden fejedelemnek kötelessége. Sőt boldogsága. Nagyobb kincset nem adhat neki a béke boldogságánál, mert így művelődik, így lesz nagygyá, hatalmassá s boldoggá minden nemzet.

Dr. J. R.

MI UJSÁG?

Olvasóinkhoz. Felkérjük t. előfizetőinket, kiknek előfizetése júniusban lejárt, hogy előfizetésüket a küldött utalványon még e héten megújítani sziveskedjenek, mert az elő nem fizetteknek a jövő számot már nem küldjük meg és így a késedelmes előfizetésből zavarok fognak származni.

László főherceg szobra. A kis-jenői polgárság szobrot emel László főherceg emlékére. A szobrot a László főhercegről elnevezett téren fogják felállítani. A szoborleleplezés augusztus hó végén lesz s ez ünnepélyre meghívta a szobor-bizottság József főherceg családját.

Elítelt városi hatóság. Nagykikindán a polgármestertől kezdve az egész pénztár személyzetét elítélte a megyei fegyelmi hatóság. A vizsgálatot Torontálmegye alispánja még a múlt évben indította a pénztár ellen, hol szabálytalan kezelés nyomait fedezte föl. A vizsgálat során a vád beigazolást nyert, miért is a fegyelmi hatóság Kapris Lyubomir alpénztárost hivatalvesztésre, Lyákovits főpénztárost és Koszity Péter ellenőrt 100 frt, dr. Bogdán Zsivko polgármestert pedig 25 frt pénzbüntetésre ítélte.

Országos gyászünnep a királyné emlékére. Szeptemberben lesz egy éve annak a megrendítő szörnyű eseménynek, hogy a minden magyarok nagyasszonya: *Erzsébet* magyar királyné gyilkos törzsdátául esett. A szomorú évforduló alkalmából szeptember 16-án országos gyászünnep lesz.

A hűséges cseléd jutalma. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter száz korona jutalomban részesítette Dettkó Mihály mezőgazdasági munkást, a ki negyven esztendő óta hűséggel és szorgalommal szolgál borsodi Latinovics János főrendiházi tag katymári birtokán. Az öreg cseléd a jutalmon kívül elismerő iratot is kapott a minisztertől. Katymár község ebből az alkalomból ünnepet rendezett s a miniszter jutalmát Vojnich Máté főszolgabíró adta át Dettkónak a képviselőtestület közgyűlésén, a hol Latinovics főrendiházi tag is megjelent. A főszolgabíró és a földesur üdvözölték a kitüntetett munkást, a kit társai is lelkesen ünnepeltek.

Petőfi-ünnep. Mult számunkban megemlékeztünk már arról, hogy a szabadságharc lánglelkű dalnoka *Petőfi* Sándor halála évfordulójának megünneplését az országgyűlésen szóvá tette *Rátkay* László képviselő. Az ötvenéves emlékűnnepre nagyban készül az egész ország. A Petőfi-társaság e tekintetben a kezdeményező, a minap tartott értekezletén megállapí-

totta az ünnep tervezetét. Tervben van, hogy Petőfi-házat létesítenek, melybe minden az aranyszavú lantosra emlékeztető régi dolgot, emléket összehordanak. Az évforduló napján ünnepet tartanak a segesvári csatatéren, a fővárosban a Petőfi-szobornál és Kis-Kőrösön a költő szülőházánál.

Türr tábornok gyásza. Párisból jön a hire, hogy Türr tábornok felesége Merben meghalt. Türr István felesége III. Napoleon császár unokahuga volt, Vyse Bonaparte Adél, akit 1861 szept. 10-én vett nőül Mantovában.

Emberkinzás. Az inkvizíció korába illő ember-telen büntényről rántotta le a leplet a komáromi törvényszék, a midőn négy hatósági embert, *Szabó* Kálmán szolgabíró, *Mobnár* Gedeon megyei főszámvévőt, *Göbel* Lajos mocsai jegyzőt és *Czunyi* József mocsai községi bírót helyezte vád alá. Ez a négy ur műveltsége és társadalmi állása ellenére minden emberi érzésből kivetkőzve az ártatlanul vizsgálat alá helyezett mocsai lakosokat vallatás közben napokig éhezettették, kést szurtak körmük alá, láneczelal, botokkal verték, kikötötték, hogy vallomásra bírják. A négy művelt bestia most elveszi méltó büntetését; az ártatlanul megkinzott embereknek pedig hónapok kellene, míg kilábolnak abból a betegségből, melybe a kinzás folytán estek.

Az elátkozott főnyeremény. Bécsből írják ezt a regénybe illő mesészerű történetet: L. idevaló bankár egy évvel ezelőtt egy berlini szállodában szíven lőtte magát, holttestét Bécsbe hozták, nagy pompával eltemették, aztán felbontották a végrendeletet, a melyben egy szálloda szolgáját nevezi meg milliós vagyona örököséül. Ennek az a története, hogy L. 20 év előtt egy bécsi bankházban volt hivatalnok, feladata volt ellenőrizni a nyerő sorsjegyeket s a bankház ujságában felelni a kérdésködésekre. Akkorában történt, hogy egy atzgersdorfi koresmáros kérdést intézet a bankhoz, vajjon nyert-e az ő községi sorsjegye. L. meglepetve vette észre, hogy a kéredezett sorsjegy megütötte a 200.000 frtos főnyereményt. Ördögi terve támadt. Azt üzenté a koresmárosnak hogy a sorsjegyet nem huzzák ki és néhány nap mulva ott hagyta a bankházat. Egyenesen Atzgersdorfbba ment és a koresmárosnál szállt meg. Azt mondta, hogy bécsi hivatalnok és nyaralni jött Atzgersdorfbba. Megbarátkozott a vendéglőssel, a ki megkérte, hogy adja el az ő községi sorsjegyét. L. eleinte szabadkozott később azonban elfogadta a megbízást és magával vitte a sorsjegyet Bécsbe. Másnap azután visszajött és 400 frtot adott át a boldog koresmárosnak, a ki ennyiért adta el az ő 200.000 forintját. L. bankházat nyitott, dúsgazdag lett, a koresmáros pedig nyomorba jutva, főbe lőtte magát. Fia szolga lett egy szállodában s a bankárt annyira mardosta a lelkiismeret, hogy szíven lőtte magát, de vagyonát a szegény vendéglős fiára hagyta s lepecsélt levélben írta meg az okot is.

Kegyelem egy szocialista vezérnek. Horváth János cipész mestert szocialista üzelmei miatt ez előtt tiz évvel mindörökre kitiltották a főváros területéről, s azóta Horváth Aradon élt. Most azzal a kérelemmel fordult Horváth a belügyminiszterhez, hogy engedje őt és családját Budapestre vissza térni. Széll

Kálmán teljesítette kívánságát s a teljes évtized óta száműzött szocialista már vissza is költözött Budapestre.

Az elveszett dinamit. Báró Földvály Lajos nyug. csendőr ezredes életéből mulatságos epizódot elevenítenek most föl ismerősei. A mikor a Vaskapu megnyitásához készülődtek, a szegedi csendőrkerület parancsnokságához távirat érkezett, a mely tudatta, hogy a király ellen merényletet terveznek. A vaskapu szabályozásának vállalatától tizennégy ládára való dinamitot loptak el, hogy azzal a király és a külföldi uralkodók ellen merényletet kövessenek el. A távirat megérkezése után Földvály báró segéd-tisztjével, Szatmári főhadnagyval azonnal elutazott Orsovára, de egy grammnyi lopott dinamitot sem tudott találni. A báró elvesztette a türelmét s ingerülten kérdezte a vállalat főmérnökét?

— Ugyan, honnan tudják, hogy ellopták azt a sok dinamitot?

— A könyveinkből — volt a felelet.

A báró előkérte a raktár könyveit, melyek szerint tizennégy láda dinamitnak lába kelt. Földvály csak futólagosan pillantott a számadásba s egyszerre örvendezve kiáltotta:

— Végre megvan, megkerült az az átkozott dinamit.

Kimutatta, hogy számadási hiba az egész dolog. A királynak is jelentést tettek ez esetről és a Vaskapu megnyitásánál jelen volt udvari személyiségek nem győzték eléggé dicsérni Földvály bárót, hogy milyen jó katona és jó számoló.

Szerencsétlenség egy építkezésnél. Déváról jelentik hogy az ottani törvényszéki palota építkezésénél egy állvány leszakadt és három munkást maga alá temetett. A szerencsétlen embereket haldokolva vitték a kórházba.

Meghalt kártyázás közben. Mező-Csáthony egy koreszmában többen kártyáztak együtt. A 65 éves Wurster Rezső adta a bankot. Amint azonban a kártyát kiosztotta, hanyatt dült és a pad alá esett. Társai azt hitték, hogy rэфál, de csakhamar észrevették, hogy az öreg meghalt. Szívszélhűdés érte, az ölte meg.

A „Független Ujság“ mai számában egy hírneves angol utazó viszontagságait ismertetjük, érdekfeszítő kivonatokban s művészi kiviteli képekkel diszítve. E nagyérdekű közlemény lapunk mulattató részét teljesen kitöltvén, jelen számunkból regényünk is kimaradt, melyet a jövő számban fogunk ismét folytatni.

ELSŐRANGU HAZAI GYÁRTMÁNY.	
Szecséplők	Pontos cím: ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁR
	részvénytársulat BUDAPESTEN.
Borpresek	Magyarország legnagyobb és egyedüli gazdasági gépgyára, mely a gazdálkodáshoz szükséges
	összes gazdasági gépeket gyártja.
Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.	
RÉSZLETES ÁRJEGYZÉKKEL és szaksterü felvilágosítással díjmentesen szolgálunk.	
Szecsavágók	Morzsolók
Vetőgépek	Ekek

GAZDASÁGI DOLGOK.

Miként védekezünk a gabonaiüszög és az aranka vagy herekosz ellen?

Irta: Barna Balázs.

II.

De vajjon mi lett a buza szőrös végére került és a szőrök között a rostálás daczára megmaradt üszögporral?

A mint a buzaszem a földbe került s egy kis esőt kapott, kezd megdagadni, s azon a végén, a melyiken a magyar ember szerint „az Isten képe“ van, kibuvik a csira s igyekszik a földből minél hamarabb kijutni. A szem másik, szőrös végén az üszögpor, az sem nyugodott, hanem az is megdagadt s egy nagyon vékony, szabad szemmel nem is látható csira buvik ki belőle. Ennek azonban eszé ágában sincs kifelé igyekezni a földből, hanem a buzacsirához érve, szépen belenő annak a belsejébe. Aztán, a mint nő a buza, úgy nő ő is vele együtt fölfelé. Persze az ember nem lát semmit, a kikelt buza a legegészségesebbnek látszik és nyoma sincs rajta a betegségnak, pedig már akkor ott van a veszedelem a belsejében.

Mikor aztán nyáron a buza kihányta a fejét és virágozik, az üszög belenő a leendő magba és annak belsejében aztán nem fehér liszt, hanem fekete üszögpor képződik. Ha már most elképzeljük, hogy egyetlen üszögös buzaszemben millió számban vannak a már ismert fekete gömböcskék, a melynek minde-nike képes az egészséges magra jutva az üszögöt előidézni, minden nagyobb magyarázat nélkül beláthatjuk, miért van buzavetésünkben olyan sok üszög.

Mivel most már nagy vonásokban megismerkedtünk az üszöggel, beszélhetünk arról is, miképen védekezünk ellene, azaz mit kell tennünk, hogy minél kevesebb üszögös buzánk teremjen.

Sok ember van, a ki az ilyen mondásra megcsóválja a fejét és nem hajlandó semmit sem tenni, mert szerinte az ilyen „Isten-csapás“ úgy sem kerülhető el.

Ez nem áll, Isten csak úgy segít az emberen, ha az maga is igyekszik önmagán segíteni. Ma már nem hull „manna“ az égből, s táthatjuk a szájunkat bármédig, nem fog a sült galamb belerepülni.

Mi tehát a teendőnk az üszöggel szemben? Először is meg kell akadályozni, hogy az üszög pora bármi módon is a mezőre kerüljön, el kell pusztítanunk annyira, amennyire csak képesek vagyunk elpusztítani.

A tudományos emberek addig kutatták az üszög elleni védekezési módokat, míg rájöttek, hogy ha az

üszög pora kékköves vízhez jut és abban marad egy kis ideig, elpusztul. Ha ilyen vízbe üszögporos buzaszemeket mártottak és ott hagyták állani egy jó fertály óráig, az ily magból kelt buza nem lett üszögös. Tehát a rövid idő alatt a kékköves víz megölte az üszög fekete porát s a földbe került maggal nem volt képes tovább fejlődni. Így megismertük az üszög ellenszerét, csak azt kell megbeszelnünk, miképen csávázzuk az elvetendő magvakat kékköves vízzel?

Mindenki ismeri a kékkövet, ezt a mérges anyagot, amelylyel bizony óvatosan kell bánni.

A vetőmag csávázásánál a következő módon járjunk el:

Egy nagyobb kádba vagy félfenekü hordóba tiszta vizet merítünk annyit, hogy a kád egy arasznyi híjával megteljen. Tegyük fel, hogy a kádba 2 hektoliter (200 liter) víz fér el. Most 2 kiló kékkövet egy pár liter meleg vízben felolvasztunk s a kádba töltjük, jól megkavargatva az egészet. Ekkor lesz nekünk 1% kékköves vízünk (200 liter).

Két közönséges fűzfa-kosarat — olyant, amelyik a kád szájánál kisebb, s így a kádba fülénél fogva könnyen bemegethető — kibélelünk zsákvászonnal vagy ócska ponyvadarabbal.

Az egyik kosárba körülbelül 12—15 liternyi magot teszünk s a kádba a víz alá merítve kézzel jól felkavarjuk. A léha vagy belsejükben üszögöt tartalmazó magvak a víz színére kerülnek, ahonnan szépen leszedhetjük vagy kézzel, vagy egy kis kézi szitával. Aztán a magot a víz alatt kézzel alaposan megmossuk, megdörzsölgetjük, hogy a kékköves víz a magok minden részét érje. Mikor ezzel készen vagyunk, két előre elkészített rudra teszszük a kosarat, ahol abból a víz alaposan kiesepog.

Ez alatt az idő alatt veszszük a másik kosarat s ugyanannyi magot teszünk bele, mint az első kosárba. Hasonlóképen a víz alá merítve megmossuk, megdörzsölgetjük a magot, mint az első kosárnál. Mire ez megvan, a másik akkorra már leesepegett s azt egy előre elkészített tiszta ponyvára jó szellős helyen kiterítjük. Ilyenformán két asszony (ehhez a munkához nem is kell férfi) megszakitás nélkül csávázhat, mert az egyik kosár mindig szabad lesz.

(Folyt. köv.)

A gazdasági gépek kezelése.

A gépek használatánál főfigyelmet fordítsunk arra, hogy a surlódás lehetőleg csökkentessék. A surlódó felületeket ez okból állandóan figyelemmel kell kísélni és a szükséges intézkedéseket megtenni. Nyilvánvaló, hogy egy tengely, a mely nem pontosan kerek, de a csapágóban lötyög, nagyobb surlódást okoz, mintha a tengely és a csapágó egy

központtal birnak; továbbá függ a surlódás attól, hogy a surlódó felületeket kenik-e vagy nem.

Ha a surlódó felületek nincsenek jó állapotban, vagy ha a kenés elmarad, akkor a gép surlódása sokszorosan emelkedik és a gép munkája jóval több erőt fogyaszt. A surlódó felületek kopása ezzel karöltve jár, s így az elhanyagolt gép sokkal hamarabb tönkremegy, minélfogva a gépek kenésére kiváló gondot kell fordítani.

A surlódó felületeknek mindenekelőtt teljesen simáknak, s a mennyire lehetséges, egymásra csiszoltaknak kell lenniök. Ha azután egyenetlenségek és repedések keletkeznek, a mi attól származhatik, hogy homok, por stb. kerül a surlódó felületek közé, akkor azokat azonnal gondosan kell megtisztítani és a sérült lapokat utána kell csiszoltatni.

Csapágyak, ha eléggé nem kenetnek, forrók lesznek, egymást megmarják és rendszerint rövid idő alatt a puhább fémeket kikoptatják.

Ha a tengely igen gyorsan forog és a kenést elmulasztják, a tengely teljesen megszorul és a csapágó megolvadhat; ez esetben a csap összeforrasztódik a csapággyal, minek következtében a tengely eltörik. Ezen úgy segíthetünk, ha a kenőlyukba hirtelen kénvirágot szórunk.

A mi a kenést magát illeti, ez fölöttébb egyszerű munka, mégis sok hiba történik, különösen a gazdasági gépek kenésénél. Mindenekelőtt ügyeljünk a kenőszerre. A sűrű avas olaj többet árt, mint a mennyit használ; a legjobb, de egyszersmind legdrágább a jól tisztított csontzsír és a savmentes reepeolaj, mely utóbbit $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{3}$ rész ásványolajjal keverjük, hogy higabb legyen.

Ujabban az ásványi olajokat, különösen a tolárolajat jó sikerrel használják kenőszerrül. Ez e tekintetben a növényi olajoknál is jobbnak mondható, hogy teljesen savmentes és hogy nem sűrűsödik, nem gyantásodik meg. A közönséges petróleum kenőszerrül nem használható, minthogy azonban az elgyantásodott olajokat feloldja, igen jó, régen nem használt gépeket használatbavétel és tisztogatás előtt petróleummal megkenni.

Gyorsan futó tengelyekre a higabb kenőolajok, lassabban menőkre a félig folyékony kenőanyagok alkalmasabbak.

Azonban nemesak a kenőanyag minősége, de a kenés módja is fontossággal bír. Nem elegendő hébe-korba egy pár csepp olajat önteni a kenőlyukba, a kenés rendszeresen és bőségesen történjék, de előbb győződjünk meg, hogy a csapágyak tiszták és az olajozó nyílás nincs eltömődve; azért a fedelet ismételve le kell szedni, a csapot és csapágyat megtisztítani, s csak akkor fogni a kenéshez.

(Vége köv.)

MULATTATÓ.

Veszélyes utazás.

Az alábbi két arckép egy és ugyanazon férfit ábrázolja. Landor-nak, egy fiatal angol tudósnek képmása az. Az az, hogy fiatal volt, mikor 1897 február havában átkelt azon az óriási hegylánczon, a mely Tibetet elválasztja Indiától, de mint öreg ember érült onnan vissza ugyanazon év október

1. kép. Landor képe utazása előtt és utazása után.

havában. (Landornak elutazása előtti és visszaérkezése utáni képmását közvetlen egymásmellett találja az olvasó.)

Tibet, melyet a „hó országának“ neveznek, Közép-Ázsiának egy ma még nagy részében ismeretlen országa, a melyet a bátor európai utazóknak csak nagy veszélyek között sikerült megközelíteni. Fekvése magas felföld, éghajlata zord, népe szegény, buta és babonás, előjárói kegyetlenek. Az uralmat papok: a lámák tartják a kezükben. Az ország legfőbb ura is pap, a buddhisták főpapja, a Dalai Láma. Idegenekre szörnyű halál vár, ha a tilalomnak ebbe az országába belépni merészkednek.

Ebbe az országba akart bejutni Henry S. Landor, daczolva a reá váró veszélyekkel, hogy a tudománynak szolgálatot tegyen. Nyolcz hónapot töltött utban, melynek viszontagságai tulatesznek a legidegfelesztőbb regényen is. Az angol tudós utazásának történetét megírta; ebből a fölötté érdekes utleirásból ismertetünk most néhány részletet a „Természettudományi Közöny“ nyomán, a mely kiváló, tudományos folyóirat a szöveget magyarázó, művészi kivitelű képeket is a „Független Ujság“ rendelkezésére bocsájtotta.

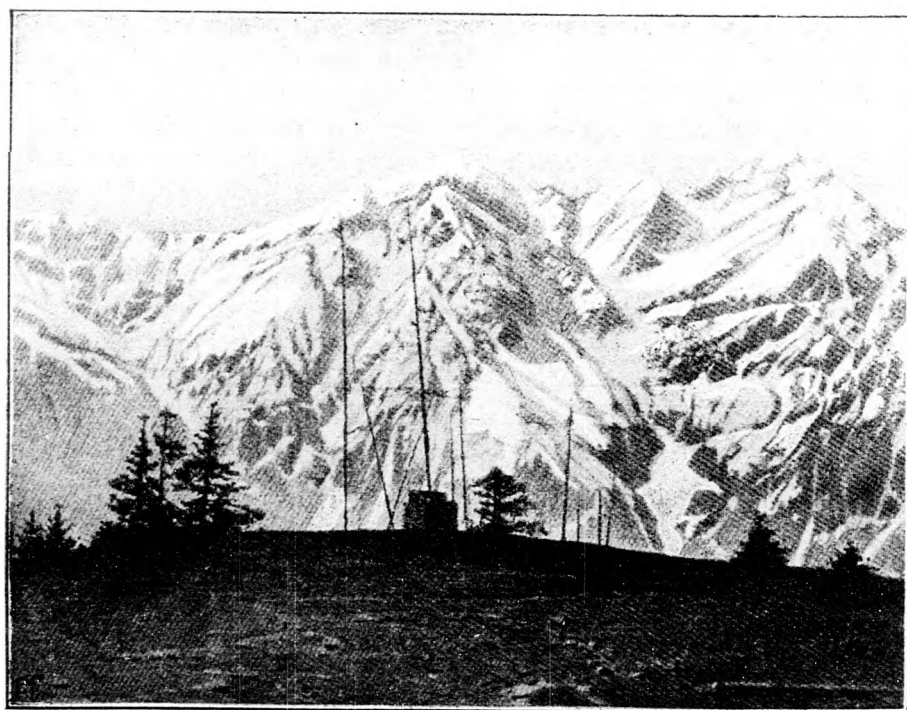
Landor 1897 márczius 19-ikén hagyta el Angliát, hogy a Himaláján át Tibetbe nyomuljon; három héttel később Bombayban szállott partra. Almorában hagyta el az utolsó brit hatóságot s a sokák földjén át, a kiket az angolok saját alattvalóiknak tekintenek és a kik a tibetieknek tőzsomszédjaik, egész titokban igyekezett a „világ födelére“ eljutni.

A khinai fenhatóság alatt álló tibetiek az angolokban és oroszokban látják legnagyobb ellenségeiket, azért tőlök félnek legjobban; ezek bejövetelét igyekeznek minden áron megakadályozni. Landornak tehát a járatosabb utakat kerülnie kellett.

Harminez teherhordóval Kutiból indult meg, hogy a Himalája gerinczén átjusson. Midőn a Káli-folyón (3. kép) nagy nehezen átjutott és a Nerpani hegyi ösvényen felkapaszkodva (4. kép), a Lebung-hágón átkelt, két ut állott előtte, egyik a teljesen járatlan Mangsan-hágón, másik a Lampija-hágón vezetett keresztül.

„Elhatároztam, írja tudósunk, kipróbálom, vajjon a Mangsan-hágón át lehet-e kelni. Tanyánk 4920 méternyi magasban volt a tenger szine fölött, a mi nem csekély magasság, ha az ember meggondolja, hogy a Mont-Blanc csak 4810 m. Dr. Wilson, egyetlen európai követőm, makaesul ragaszkodott azon kijelentéséhez, hogy elkísér a hágóra. Teherhordóim közül kettő, egy rongya törzsbeli, önként csatlakozott hozzám, egy harmadik pedig egy kis rábeszéléssel állott be a hegymászó társaságba. Mivel kíséretemben nem nagyon biztam, a kabátomba bevarrt 800 ezüst rupiától s puskámtól e nehéz uton sem akartam megválni; ezeken kívül néhány műszert és valami 30 patront is vittem magammal.

„Délutáni 5 óra felé indultunk utnak. Gyalog-ösvényt nem láttunk; utunk a nagy eszosz kövek között nem volt valami kényelmes, mert mindun-

2. kép. A Csai-szoros.

talán lecsusztunk, lábunk a kövek közé szorult és meg-megsérült. Megnehezítette a járást a hó, a melyben nagy nehezen nyomultunk előre, mert oly lágy és mély volt, hogy néha esipőig estünk bele.

„5800 m.-nyi magasságban a hó egy jégmezőt takart, a melyben mély repedések voltak. A legnagyobb óvatossággal, tapogatózva folytattuk utunkat, a mi a Hold halvány fényénél különös nehézségekbe ütközött.

„Lassankint utitársaim közül ketten kidőltek. Kaesi, a rongba és magam folytattuk a hegy-mászást, de minket is gyötört a fájdalom. Kaesi arról panaszkodott, hogy fülei erősen zognak és halántékában a vér erősen lüktet. Iszonyuan szuszogott, tá-molygott és időnként össze is rogyott. 6400 m.-nyi magasban végre egész hosszában lezuhant a hóba. Abban a perczben el is aludt és hörögve kezdett el horkolni. Keze és lába hideg volt mint a jég, ezért melléje álltam és dörzsöltem. Mindennél nagyobb aggodalmat azonban rendetlen szivverése okozott. Beburkoltam tehát a takarójába

és köpenyegembe; magam pedig a rongbával folytattam utamat. Sűrű köd ereszkedett alá, a mi a kapaszkodást még nehezebbé tette. Teljesen kimerülve és leküzdhetetlen álmoságtól környékezve, végre is fölértünk a hágó tetejére. Ámbár már előbb is teljesen meg voltam győződve, hogy ezen az uton

embereimet fel nem hozom, mégis nagy megelégedésemre szolgált, hogy ily magasságba eljutottam és ennyiben célomat elértem. A csillagok fényesen ragyogtak és a Hold is megvilágította a körülöttem elterülő panorámát. Ámbár a legnagyobb kietlenség képét nyújtotta, mégis sajtószzerű, leirhatatlan varázs

ömlött el rajta. Délen alattam a hegytömegek, hóba voltak burkolva, dél- és északkeleti irányban óriási hegyesucok meredtek égnek. Észak felé pedig a végtelen, kopár Tibeti fensík terült a maga hullámos emelkedéseivel, rendetlen dombláncaival, és tulajtok ismét hóval takart hegyláncz tekintet felém.

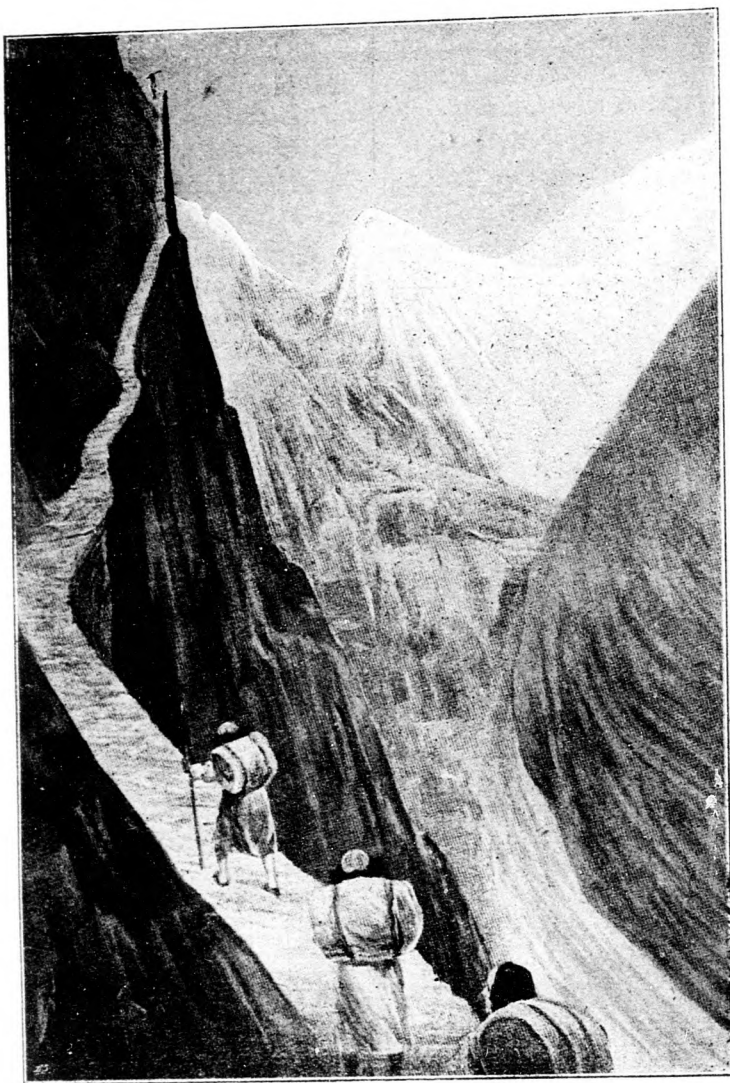
„Kisérőm kimerültségében összerogyott és én is csakhamar olyan bágyadságot éreztem, hogy akaratom ellenére a hóra zuhantam. Vaczogva és reszketve bujtam azon takaró alá, a mely a kuli testét fődte, hogy így egymást melegítsük föl. Mindkettőnköt oly legyőzhetetlen álmoság fogott el, mintha valami altatót ittunk volna.

„Teljes lelki erőmmel küzdöttem ellene, mert

nagyon is tudtam, hogy ha szememet egyszer lehunyom, többé fölnyitni nem fogom. Szólitottam társamat. Mélyen aludt. Életem utolsó maradványával küzdöttem szempilláim lezáródása ellen; a szél erősen fujt és füttyülése kegyetlen volt. Még ma is hallom, ha akkori helyzetemre gondolok!

3. kép. Veszedelemes átkelés a Káli-folyón.

4. kép. A Nerpani hegyi ösvény.

„Az összekuporodott ember, foga vaczogása közben nagyokat sóhajtott; hirtelen rángatózásai nagy fájdalmakat árultak el. Keresztényi kötelességemnek tartottam, hogy a takarót, a mely kettőnk számára kevés volt, egyedül neki hagyjam; vele fejét és testét erősen betakartam. Összekuporodva, állat térdére téve, ült a hóban.

„Ez a kis erőlködés elég volt arra, hogy a természet elleni küzdelemben elbukjam. Hanyatt a hóra esvén, egy utolsó kétségbeesett kísérletet tettem, hogy fölpillantsak a ragyogó csillagokra. Szememre homály borult. Többre nem emlékszem. Mennyi ideig tartott ez eszméletlen állapotom, nem tudom.

„Midőn szemem felnyílt, fájt, mintha tükkel szurkálták volna össze-vissza. A hó sűrűn esett. Lábammat és ujjaimat egy ideig nem bírtam használni, meg voltak fagyva. Bármily borzasztó hatással volt is rám az a tudat, hogy oly szörnyen közel voltam a halálhoz: abban a pillanatban, a midőn magamhoz tértem, azonnal fölismertem, hogy mélyebben fekvő helyekre kell sietnünk.

„Nagy nehezen fel bírtam állani; folytonos dörzsöléssel és ütögetéssel lassan vissza tudtam szerezni lábaim rugalmasságát. Fölkeltettem társamat,

dörzsöltem és ráztam, míg végre ő is birt járni. Megindultunk lefelé. A lemenet veszedelmes volt, de nem fárasztó. A lejtő meredek volt, e miatt óriási nagy lépéseket csináltunk; mikor pedig a törmelékes területekre értünk, a le-lezuhanó kövek okozta kábitó zaj közepett minden lépésnél 3—5 m.-nyivel esusztunk lejjebb. Társaimat, Istennek hála, még élve találtuk. Egyik csaknem teljesen tehetetlen volt, mivel lábait még mindig ólomsúlyuaknak érezte s alig bírta mozgatni. Kaesi jól kialudta magát s egészen friss volt. Magunkkal vittük őt is; ut közben jókedvűen fecsegve és tréfálva folytattunk utunkat.

„Tanyánkhoz érve, derekas pihenés után megindultunk a másik ut felé, a *Lumpija* hágóhoz“.

Ezen a hágón óriási fáradalommal, de szerencsésen átjutott utazónk. Mesébe illő viszontagságok között eljutott Tibet népesebb és termékenyebb részeibe. Midőn Toxem vagy Tadsu nevű tanyára érkezett, a honnan Lhaszszába lóháton 5 vagy 6 nap alatt eljuthatott volna, utolérte balsorsa.

A hosszú gyalogos utazás közben két kísérőjének a lába annyira kisebesedett, hogy kérték urukat, vegyen nekik lovat, különben nem tudnák őt követni. A szerencse, úgy látszott, most fog nekik legjobban kedvezni, mert a toxani tanya tibeti lakói nagyon barátságosnak mutatkoztak; élelmi szereket hoztak ajándékba és megígérték, hogy lovat is hajlandók nekik eladni.

„Mi rosszat sem sejtve, és mivel kényelmetlen is lett volna puskával vállamon a különféle fürge lovakat kipróbálni, fegyvertelenül mentem a sátramtól mintegy 100 m.-nyi távolságban levő térre, a hol kantárszáron tartották azt a fiezánkólo állatot, a melyet ki kellett volna próbálnom. A tibetiek jöttek utánam; de mivel ez, ha az ember nyilvános helyen lovat vesz, mindenütt szokásos, nem gondoltam semmi rosszra. Míg a lovat nézegetem, az alatt a tömeg a hátam mögött, miként ez hasonló esetek alkalmával történni szokott, a kiválasztott lónak kitűnő tulajdonságait kórusban dicsőítette“.

„Éppen lehajoltam, hogy a ló első lábát megtekintsem, midőn hirtelen többen rám rohantak, nyakamat, kezemet és lábamat megragadták és arczozal a földre dobtak“.

„Birkózni és kapálózni kezdtem, míg néhány gyáva támadómat le nem ráztam és megint talpra nem állottam; de ekkor mások rohantak meg, több mint 300 erős férfi fogott körül, minden oldalról megfogtak és belém csimpaszkodtak. Mivel a fáradalmak következtében gyöngye voltam, háromszor ledobtak és háromszor megint talpra állottam. Valahányszor valamelyik kezemet vagy lábamat körmeik közül kiszabadíthatam, öklömmel, lábammal és fogaimmal küzdöttem, jobbra-balra ütöttem, ott igyekezővén őket harezképtelenné tenni, a hol csak tudtam. Gyáva-ságuk még most is, midőn oly tulnyomó számmal

fogtak körül, leirhatatlan volt és csakis ennek, nem pedig erőmnek — mert hiszen azzal alig rendelkeztem — volt betudható, hogy valami husz perczig fenn birtam magamat velök szemben tartani. Ruházatom e harcban ronggyá szakadt“.

„Mikor végül letepertek, minden oldalról hosszú köteleket dobáltak rám. Az egyiket gyakam köré dobták mindkét végét erősen el kezdék huzni.

„Lerántottak a földre, nehéz szeges eszímájokkal rugdostak, tapostak, míg azt nem hitték, hogy egészen elkábultam. Ekkor azután kézesuklomat hátamon erősen összekötözték, ugyanezt tették könyökömmel, mellemmel, nyakammal és lábaimmal! Fogoly voltam!“

Hasonló sors érte Landor szolgáit is.

„Tehát minden remény elűnt. Mint valami veszedelmes gonosztevő, megkötözve tekintettem körül, hogy embereimnek részvéteimet fejezzem ki.“

„A tibetiek, miután összes holminkat és zsebeinket is átkutatták, a nyakunk köré esavart kötelet a nyergök kápájához kötötték, lábaink köteleit földoldották, felugrottak lovaikra és kurjongatás és diadallárma közt telepükre hurezoltak, a mi közben kovás puskájokat elsütögették“.

„A telepre érkezvén, mindnyájunkat külön külön sátorba hurezoltak. Én jutottam a legnagyobbikba, a hol kívül és belül katonák őriztek. Már valami három órát tölthettem itt el, midőn belépett egy katona azzal a parancsal, hogy engemet ki kell vezetnie.“

„Le fogják nyakazni, mondá társainak, miközben felém fordult és kezével a nyakán jellemző mozdulatot tett.“

„Jól van, mondám egészen egykedvűen.“

„Elzáramom idejében óriási fehér, kék díszítésekkel ellátott sátrat ütöttek föl, a melyet a katonák és falusiak százával álltak körül.“

„Midőn e sátorhoz közelebb vezettek, láttam hogy a sátor eleje egészen nyitott volt és benne nagyszámu, hosszú gyapju tunikába burkolt, borotvált fejű vörös láma állott. A sáortól mintegy 20 méternyi távolságra

a katonák megállítottak. A köteleket, melyek kézesuklómban, mellemen és könyökömön bevágódtak, ujjakkal szaporították, az előbbieket pedig még jobban megszorították. Ekkor egy csapat katona lépett hozzám és eleinte lassan, később lökdösve vezetett a magas bíróság elé.

„A sátor közepén, magas ülésen egy férfi foglalt helyet, a kirikító sárgaszínű bő bugyogót és hosszú, lelógó ujjú, rövid sárga kabátot viselt; fején óriási, négyesücskű, szörnyen megaranyozott süveg ült, a melyre három nagy szem volt rajzolva. E férfi nagy-láma és pombo, azaz kormányzó volt, a ki a hűbéres fejedelem jogaival egy tartomány élén

5. kép. Kínzás izzó vassal.

állott. Jobbján egy kövér, erős láma állott, kezében kétélű karddal; ezenkívül számos láma és katona fogta körül.

„Miután a pombo dühtől tajtékozva összeszidott, a körülöttem álló katonák és lámák félreállottak és én láthattam, a mint hü szolgálmat Csanden Szinget két erős hatalmas láma olyan ostorral verte, a melybe ólomdarabok voltak kötve. A szegény szolga erősen vérzett; bőr és husdarabok lógtak le testéről. Ámbár minden ütésnél úgy éreztem magamat, mintha tört döftek volna szívembe, ismervé a keletiek természetét, az egész torturát egykedvűen néztem végig.

A további kinzatasnak és kihallgatásnak az eső vetett véget. Ejjelre utazónkat egy piszkos és férgektől hemzsegő helyre zárták. Egyik katonatiszt megszánta és módot akart neki nyújtani a menekülésre, sőt enni és inni valót is juttatott, a mire annál inkább volt szüksége, mivel már két nap óta nem evett semmit sem. Landor szolgálai nélkül menekülni nem akart és a szökésre a kínálkozó alkalmat visszautasította.

Másnap délelőtt egy katona jött a sátrába és vállára ütven, így szólt hozzá: „Mielőtt a Nap lenyugszik, meg fognak korbácsolni: lábaidat összezuzzák, szemedet kiégetik és azután lefejeznek.” „Én kinevettem és úgy tettem, mintha az egész dolgot tréfának venném.

A kinzó hóhérok helyett fél órával később egy láma lépett Landor elé és egészen barátságosan jelentette ki előtte, hogy jó hírekkel akar neki szolgálni.

„Lovaink vannak itt, így szólt, és azokkal visszaviszünk a határra, de előbb a pombo még látni akar. Ne ellenkezzél ezzel és engedd meg, hogy köteleidet ezekkel a vasbéklyókkal helyettesítsük.

A vasbéklyókat rácsatolták és azután egy ló hátára dobták. A lovon fanyereg volt, a melynek támlájából hat hegyes szög állott ki; ezek lovaglás közben mélyen furódtak a hátába. Ily módon több kilométernyi távolságra hurezolták foglyukat. Eleinte lovát vezették, de később néhány erős ütést mérvén rá, szabadon engedték futni és eközben egyik legjobb lövőjük 4 m-nyi távolságból rálőtt, de célát tévesztett. A lövés a lovat még jobban megriasztotta és még gyorsabban rohant tovább. Végre elfogták a száguldó lovat és egy Giacso nevű helységbe vezették.

Itt Landort két vagy három ember erőszakkal lerántotta a nyeregből. A szegek ütötte sebek iszonyu fájdalmakat okoztak, de azért egy percnyi nyugalmat sem adtak a megkinzottnak, hanem lökdösték előre, mondván hogy most le fogják fejezni. Végre megérkeztek a vesztőhelyre.

„Hosszu, háromélű gerenda hevert a földön. Ennek élére állítottak, többen erősen fogtak, négyen vagy öten pedig minden erejük megfeszítésével lábaimat húzták szét, a mennyire csak birták. Ebben a

kinos helyzetben azután a gonosztevők lábaimat kötelekkel a gerendához kötötték. Többen huzhatták a köteleket, mivel lábaimba és bokámba oly mélyen bevágódtak, hogy midőn Wilson néhány héttel később megmérte, egyik másik 8 cm hosszú volt.

„Midőn már így meg voltam kötözve, előkerült egy Nerba nevű bitang és hátulról megragadta az üstökömet. A látvány, a mi előttem elterült, mély hatást tett lelkemre. A pombo sátra mellett egy sorban állott néhány gyalázatos gonosztevő, a kiknél különbeket soha sem láttam. Az egyik erős, utálatos külsejű láma nagy bunkós botot tartott kezében, a melyet a csontok eltörésére használtak, a másiknak ijja és nyila volt, a harmadik hatalmas, kétélű kardra támaszkodott; a többieknél is különféle borzasztó kinzó eszközöket lehetett látni.

„A mint engem a lóról lerántottak, előszedtek egy vörös rongyba burkolt fafogantyus vasdarabot, a melyet parázsra tevén, vörösre izzítottak. A pombo, a ki valamit a szájába dugott, hogy habzóvá tegye és így müdühöt mutasson, valóságos örjögésbe esett. Ekkor egy láma átnyújtotta neki a vörösizzásu kinzó eszközt, a tartamot, a pombó megfogta a nyelét.

„Ki fogjuk a szemét égetni!“ kiáltozó a lámák kórusa. A pombó, a borzasztó szerszámot lóbálván, felém közeledett. Szememet rá meresztettem, de ő félre nézett. Habozni látszott, de a lámák folytonosan tüzeltek.

„Te az országba jöttél, hogy láss.“ „Ezért meg fogunk vakítani!“ E szavakkal emelte fel karját a pombo és a vörös izzásu vasdarabot 3—4 cm-nyi távolságban a szemem elé tartotta (5. kép), hogy szinte az orromot érte.

„Szemeimet ösztönszerűleg göresösen zárva tartottam; ennek ellenére borzasztó hőséget éreztem és azt hittem, hogy szemeim, különösen a bal szemem, kialszik és orrom megpörkölődik. Ámbár e procedura végtelenül hosszúnak tűnt föl, mégis azt hiszem, hogy a vasdarab nem volt szemeim előtt tovább harmincz másodpercznél. De ez is elég volt, mert midőn fájós szempilláimat felnyitottam, mindent úgy láttam, mintha vörös ködbe volna burkolva. Bal szemem borzasztóan fáj és előtte másodperczenként minden el-elhomályosult. Jobb szememet még elég jól használhattam, ámbár ezzel is mindent vörösszinűnek láttam.

„Az izzó vasdarab most néhány lépésnyire tőlem a nedves földön hevert és sistergett.

„Miumta nani szehko!“ Öld meg a puskával! mondá egy rekedt hang.

„Egyik katona hozzáfogott egy kovás puska megtöltéséhez. Midőn azt a nagymennyiségű puskaport láttam, a melyet a csőbe töltött, biztos voltam benne, hogy a ki ellövi, fejével fog játszani. Bizonyos benső megelégedéssel láttam tehát, hogy a puskát a pombonak nyújtják át. Ez a tisztviselő pedig a csövet szájával fölfelé homlokornak tartotta. Ezután az egyik katona megnyújtotta a taplót. A puska

megdördült, fejemen egy hatalmas ütést éreztem, a tulságosan megtöltött puszka pedig mindenek csodálkozására kirepült a pombo kezéből.

„Öld, meg, öld meg!“ hangzott fel az örült kiáltás körülöttem.

„Hatalmas, kétélű kardot nyújtottak ekkor a pombonak, a ki kihuzta hüvelyéből.

„Ezután lassu, méltóságos lépésekkel közeledett felém, miközben kinyújtott meztelen karjaival az éles és fényes pengét suhogtatta.“

„Mikor hozzám ért, a hóhér izmos karjaival a kardot magasra emelte és ismét nyakamhoz eresztette és a hideg éles pengével megérintette, mintha jól ki akarta volna mérni, hogy miként intézze a halálos csapást. Azután egy lépéssel hátrálva, megint hirtelen fölkapta a kardot és teljes erejével felém vágott. A kard a nyakam mellett suhant el, de nem érintett. A tömeg nyugtalansága és türelmetlensége a legmagasabb fokra hágott; a közelében álló lámák örülteként hadonáltak és megint tüzelték a pombot. A hóhér látszólag akarata ellenére fejem másik oldalán ismételte az előbbi műveletet. Ez alkalommal a penge oly közel járt hozzám, hogy nyakamtól egy ezentiméternél tovább nem lehetett.“

„Vége lesz tehát csakhamar mindennek, de, sajtászerű, e kritikus perczen sem jutott eszembe, hogy meg kell halnom. A mint látszik, Tibetben lefejezés előtt szokások az ilyen kardgyakorlatok, hogy az áldozatnak kinjait növeljék. Akkor még ezt nem tudtam és csak egy pár nappal későbbben értesültem róla, hogy a harmadik csapással az áldozatot rendszeren a más világra küldik. A lámák még mindig hevesen követelték a fejemet, de a pombo ez alkalommal állhatatos maradt és vonakodott a kivégzést végrehajtani. Ekkor köréje csoportosultak és nagyon mérgeseknek látszottak; a lehető leghevesebben kiabáltak, rikácsoltak és hadonáltak. A pombo azonban nem akart semmit sem tenni.“

„Izgalmas tanácskozás következett.“

Egy éjszakai kinszenvedés után másnap ismét nagy tanácsot tartottak a lámák azon kérdés fölött, hogy mi történjék az európaival. Ez alkalommal a kuruzslókat is megkérdezték és e ezéiből Landor egyik körmére is szükségök volt. A láma, midőn a fogoly kezét megfogta, hogy a körmét levágja, nagy meglepetést és csodálkozást tanusított; észre vette ugyanis, hogy ujjai a közönségesnél jobban össze vannak növe. Ez a tibetiek szemében annak a jele, hogy az ilyen ember élete az embereknek minden áskálódása ellen biztosítva van.

Ez a babonás hit volt az oka, hogy az angol utazót két szolgájával együtt szabadon bocsátották és a határra visszakisérték. De még ekkor sem szüntek meg szenvedéseik. A brutális katonák, a kik őket őrizték, az utazást lehetőleg sietteték; éles nyergeken a jakok hátán kellett az utat megtenniök; elkínzott, gyenge testöket csak régi, elrongyolott ruha takarta és így kellett az éjjeleket a szabadban, gyakran a havon eltölteniök. Ily módon kisebb

nehézségek leküzdése után csaknem ugyanazon uton, a melyen mentek, szerencsésen kiértek Tibetből.

Landor, a mint testi állapotta megengedte, elhagyta Indiát és Firenzében időző szüleihez sietett. Megkinoztatása nyomait máig is viseli (1. kép). Ő is szaporította azon elszánt férfiak számát, a kik az emberi tudás bővítése érdekében a veszedelmekkel és a halállal szembezállva igyekeztek az emberiségnek szolgálatot tenni; az ő nemes törekvését is a vakhit, a butaság hiúsította meg.

Dr. Brózik Károly.

Számrejtvény.

— Szoboszlai Gyulától. —

- 1, 8, 11, 21, 13, 2. Egy tartománynak a neve,
18, 4, 23, 11, 14. Ez pedig a háznak része.
17, 13, 5, 20, 10. Szerszám, mely kell a gazdának,
16, 27, 9, 12, 3. Volt ürmértéket így hívják.
22, 16, 15, 7, 6, 19. Sok tárgyra illik e szó,
25, 7, 24. Oly igen szeretni való.
1-27. Ki e rejtvényt kitalálja,
Négy számjeggyel leírhatja.

A megfejtők között egy regénykötetet fogunk kisorsolni. Megfejtési határidő július 21.

Lapunk 27. számában közölt kockarejtvény megfejtése:

1	16	2	15
14	3	13	4
12	5	11	6
7	10	8	9

Helyesen fejtették meg: *Pribis* Dánielné, Vörös Janka, Unger Kornél, ifj. Szathmáry Sándor, Gyombola István, Forgó János, Ruiszl Nándor, Vida Kálmán, Erdélyi György, Nagy Sándor, Krausz Pál.

A sorshuzásnál *Pribis* Dánielné urnő (Erdőd) neve jött ki elsőnek, kinek a kitűzött jutalomdíj gyanánt Beniczkyne B. Lenke: „Edith“ cz. regényét postán küldöttük meg.

LEVELES-SZEKRÉNY.

Horváth Kálmán urnak. Nagyon igaza van. De hogy a kis parcellákat nagybirtokosok is meg ne vegyék és ezáltal ezen kis földeknek árát épen a szegény emberek számára kifizethetővé ne tegyék, megakadályozni nem lehet. Ezzel szemben csakis a helyes telepítési politika képezhet segítséget, hogy a szorgalmas, kissé vagyoniós népnek olcsó áron juttassanak földet. Elvégre nem szükséges, hogy minden ember szülőtte falujában haljon meg, ha szorgalmával utat tör magának szép Magyarországon még elég hely van a boldogulásra. — **Cs. L. urnak Kis-hegyes.** A vesszők hegyét be kell kurtítani, mikor azok már elég hosszúak és jó vastagok. A kurtítás célja, hogy a vessző jobban és hamarabb beálljon. Lugos szőlőnél épügy, mint minden más szőlőtőkénél a meddő hajtásokat a fakadás után, virágzat előtt kell eltávolítani, most már csak gyengitené vele a tőkét. Az első permetezést a fakadás után kell teljesíteni, a másodikat a virágzás után, a többit szükség szerint, de ha nem szükséges el is maradhatnak. — **Varga József urnak.** 1. A szőlő zöld ojtását júniusban kell végezni. Most már késő rá az idő. Hogyan kell ezt csinálni és kezelni azt bőven megolvashatja a földművelésügyi miniszter által a szőlőtermelésre vonatkozólag kiadott utmutatásban, melyet 50 krért bármely könyvkereskedésben megkaphat. 2. A retket lehet levelestől fejős tehennel megkaphat. A retek pudvás és csipős, a vajnak is csipős ize lehet tőle. — **K. urnak.** Az ezetes bort mihamarabb el kell fogyasztani, mert az a bor gyengeségének a jele. Szeszéssel lehetne rajta segíteni, de ezzel könnyen borhamisítást követ el, amit a törvény szigoruan büntet.

Budapesti piaczi árak.

Budapest, július hó 15 én.

Gabona. (Árak métermázsánként értendők.) Buza 76—81 kg tiszavidéki 9.35 frttól 9.95 frtig, pestvidéki 9.25 frttól 9.85 frtig, fehérmegyei 9.40 frttól 9.90 frtig, békési 9.40 frttól 9.50 frtig, bánsági 9.20 frttól 9.80 frtig.

Rozs 70—72 kg. 6.90 frttól 7.15 frtig.

Árpa: takarmánynak 60—62 kg. 6.15 forinttól 6.35 frtig, égetni való 62—64 kg. 6.50 frttól 6.60 frtig, sörfőzdei 64—66 kg 6.80 frttól 7.20 frtig.

Zab 39—41 kg. 5.50 frttól 6.00 frtig.

Tengeri 78—82 kg. 4.50 frttól 4.60 frtig.

Liszt ára 100 kg.-ként.

Sz.	0	1	2	3	4	5	6	7	8
	15.90	15.60	14.60	14.90	13.30	13.00	12.50	11.10	5.90

Buzakorpa, finom 4.40, durva 4.40 frt zsákkal együtt.

Egyéb magvak: mák 25—30 frt; bab fehér nagyszemű 6.00—7.50 frt, apró 6—7.00 frt, tarka 6—6.40 frt, lencse 7—9 frt, borsó héjas 7.00—8.00 forint, köles 4.00—4.10 frt, kendermag 11.50—12.00 frt, repce 11.25—11.75 frt. lóhere 42—52 frt mm.-ként.

Takarmányvásár. Réti széna 2.20—3.30 frt, muhar 3.10—3.50 forint, zsupszalma 1.60—1.90 frt, alomszalma 1.20—1.50 frt.

Juhvásár: hizlalt ürü páronként 18.00—21.00 frt, feljavított juh 20—21 frt, kiverő juh 16.00—18.00 frt, kecske 13—15 frt.

Sertésvásár. (Kőbánya.) 100 kgr.-kint élősúlyban 4%, és 45 kgr. levonás az életre. Elsőrendű 300—380 kgr. nehéz sertésért 50—51 frt., vidéki sertés könnyű páronként 250 kilóig 49—50 frt. — Szalonna 58—62.

Budapesti központi vásárcsarnok árai.

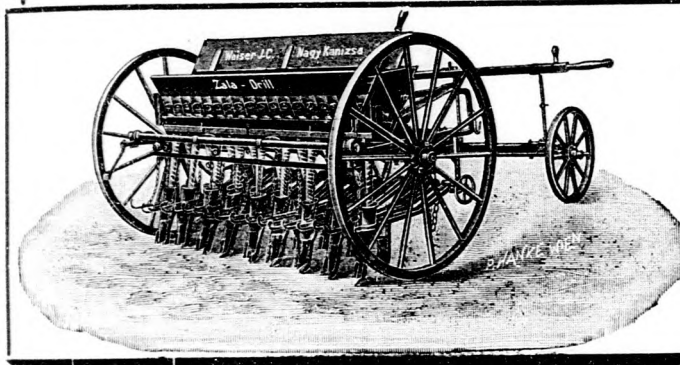
Baromfivásár. Tyuk páronként 1.00—1.20, csirke 0.50—0.70, kappan 1.90—1.90 frtig, pulyka 4.20—5.30 frtig.

Tojás. 1 láda 29.00—30.50 frtig, meszes 00—00 frtig, tea-tojás 100 drb 2.00—2.20.

Tejtermékek. Teavaj 70-90 frt, főzővaj 50-60 kr., turó 6-8 kr. kgr.-kint.

Zöldség. Sárgarépa 100 kötés frt 0.40—0.50, 1 mmázsa 6.00—14.00, Petrezselyem 100 kötés 0.30—0.50, 1 mmázsa 6.00—8.00, zeller 100 drb 0.50—0.60, karalábé 1.50—2.00, vöröshagyma 100 köt. 0.50—0.70, 1 mmázsa 3.00—4.00, foghagyma 100 köt. 0.50—1.20, 1 mmázsa 3.50—5.—, vörösrépa 100 drb 0.90—1.00, fehérrépa, fejeskáposzta 14-0—16-00, kelkáposzta 100 darab 1.00—1.70, vörös káposzta 0.00—00.00, fejessaláta 0.50—0.80, kötött saláta 0.00—0.00, burgonya, rózsa, 1 mmázsa 2.20—2.50, sárگا 2.30—2.50.

WEISER J. C. gazdasági gépgyár és vasöntőde
NAGY-KANIZSÁN.

Magyarország legjobb sorvetőgépe a

ZALA-DRILL.

KITÜNTETVE: 1897. Kiszéri nemzetközi vetőgépversenyen, első díj: állami arany érem. Lévai nemzetközi vetőgépversenyen, első díj nagy üzemre: arany érem. 1898. Marosvásárhelyi kiállításon: első arany díj. Hódmezővásárhelyi vetőgépversenyen: első díj: arany érem.

Ajánlja továbbá: Perfecta, merítő korongos sorvetőgépeit, egyetemes egyes és kétvasu aczélekeket, az egyetemes ekékhez alkalmazható összes szerelvényeket, összes talajmivelő eszközöket, szénagyűjtőket, darálókat, járgányokat, rostákat és egyéb gazdasági gépeket.

A legújabb amerikai „Planet jr” rendszerű kézi kapáló és töltető ára 10 frt.

✻ Árjegyzék ingyen és bérmentve. ✻

1898. évi forgalom: 26,239 bál.

Felhívjuk

a t. cz. gazdaközönség
figyelmét

a budapesti

gyapju-aukeziókra

melyek az év folyamán több sorozatban, nevezetesen július és szeptember hónapokban tartatnak meg.

Az aukeziókra felküldött és „Gyapjuárverési vállalat Budapest, Dunaparti teherpályaudvar” címzett gyapjuküldemények a M. A. V. összes vonalain tetemes díjkezdvezményben, valamint ingyen raktározásban részesülnek.

Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

HELLER M. s Társa

Budapest, V., Erzsébet-tér 13. sz.

Van szerencsénk ajánlani

szavatolt tisztaságu

A legmagasabb
díjakkal
kitüntetett

Thomasfoszfátlisztet

szavatolt 15—20% citrátban oldható foszforsav-
tartalommal és 85—100% porfinomsággal.

Felülmulhatlan, minden talajra alkalmas trágyaszor, különösen sovány talajok javítására, kitünő hatása az összes gabonaneműek, kapás és olajnövények, lóhere és luczerna, szőlő, komló és kerti veteményekre, kiváltképen a rétekre. — Legjobb, leghatásosabb és legolcsóbb foszforsavtrágya, tekintettel hatásának tartósságára, felülmulja az összes szuperfoszfátokat. — A citrátban oldható foszforsav-tartalomért szavatosságot vállalunk, netaláni hiányt megtérítünk. Áránlatokkal, szakmunkákkal és egyéb felvilágosítással a legkészségesebben szolgál

A csehországi Thomasművek prágai foszfátliszt
eladási irodájának vezérképviselőse

a magyar korona orsz. területén

Kalmár Vilmos,

BUDAPEST,

VII., Erzsébet-körut 34. sz.

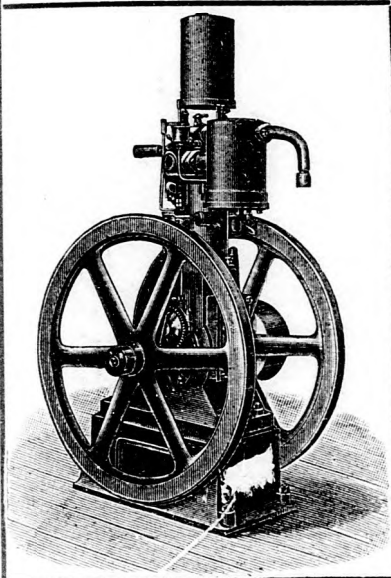
Martellin a legfinomabb dohánynemesítő trágya
kiz. eladása. Kainit.

Kitünő minőségű stájerországi téglagyacszél, kaszák és szecskavágókészek gyári áron.

Ganz és Társa

vasöntöde és gépgyár részv.-társaság
BUDAPESTEN.
 Petroleum és benzin motoraink,

Msz. 469.

petroleum és benzin
 lokomobiljaink
 (Bánki és Csonka szab.
 rendszere.)
**adómentes ásványolajjal
 a legolcsóbb
 hajtóerő.**

Hatósági engedély
 nélkül
 bárhol felállítható.
 nem tűzveszélyes,
 egyszerű, tartós
 szerkezetű,
 gépészre nincs
 szükség.
 Árjegyzéket kívá-
 natra küldünk.

**HIRDETÉSEK
 FELVÉTELNEK**
 A KIADÓHIVATALBAN
 BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 25.

Kurcz Lipót és Társa

photocznokografiai műintézet
BUDAPEST, VIII., Szentkirály-utca 13.

Készít:

mindennemű nyomtatványhoz szükségelt

Chemigrafia, chromotypia, photo-, (auto)-
 typia, fametszet stb utján.

Térképek, tervezetek, alaprajzok

photolithografailag legszebben és legolcsóbban sokszorosítottak.

Vidéki megrendelések pontosan és jutányosan eszközöltetnek.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ES LEGTÖBB HIRNEVŰ ŐRÁZLETE.

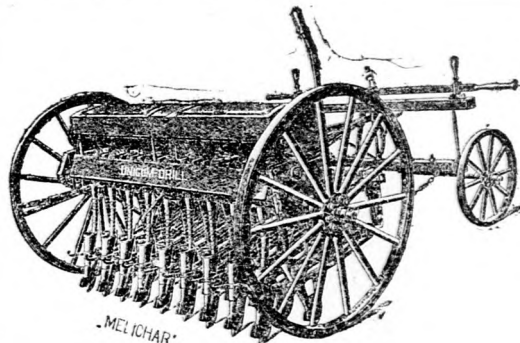
Alapítva 1847.

BRÄUSWEDER János

BRÄUSWEDER és társaság
 a kiváló minőségű és pontosan megmunkált
 órák készítésére és javítására
 a nemzeti iparágakéért.

ÓRAK, EKSZEREK 10-évi jártalással
RÉSLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

„Unicum-Drill“

egyetemes **so bavatógép** sokoldalú használható-
 ságánál, czélszerű szerkezeténél fogva egész Európában
**a legjobb hirnévnek és
 a legnagyobb kelendőségnek**
 örvend, ezeknél fogva az összes eddigi vetőgépek
 között az
első helyet foglalja el.

Árjegyzékkel és bővebb felvilágosítással készséggel
 szolgál:

Melichar Ferencz

cs. és kir. szabad. kizárólagos vetőgépgyára
 Budapest, VI. ker., Nagymező-utca 68. sz.

Megpróbálás vagy más gyártmányúval való összehasonlítás végett gyártmányaimat a l.
 gondakodású rendeltetésére bocsátom.

Egyedüli kizárólag sorbavatógépekkel foglalkozó gyár az Osztrák-Magyar monarchiában.

Gőzekéket, Gőz-utihengereket és Gőz-utimozdonyokat

a legökéletesebb szerkezettel a legolcsóbb árak mellett szállít

John Fowler & Co.

Telefon 92-50. Budapest-Kelenföld, a vasutállomással szemben,

hol is épített új telepükön gőzeke szerkezeteiről árlatot rendeztek be. Ugyanott teljesen berendezett tartalékrész raktárt és javítóműhelyt tartanak fenn.

Közlekedés vasuton és villamos vasuton.

ALFA SEPARATOR (RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG)
ezelőlt PFANHAUSER A. G.
ALFA-SEPARATOROK (LEFŐLŐZŐ-GÉPEK)
MINDENMŰ TEJGAZDASÁGI ESZKÖZÖK.
Tejgazdasági telepek teljes felszerelése.
* **BUDAPEST** *
VII. ERZSÉBET-KÖRÚT 45.
(ROYAL SZÁLLODA.)

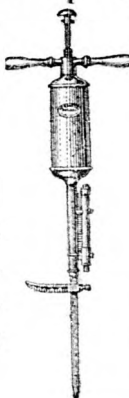
Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest, V. ker., Alkotmány-utca 31. szám.

A legfontosabb védekező eszközök a szőlőpusztítás megakadályozására a

V. Vermorel villefranche-i

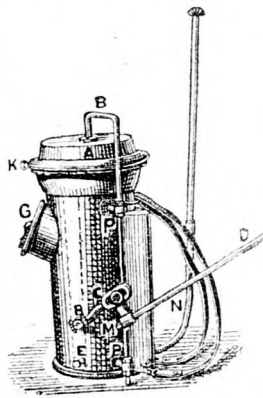
világhírű ezég gyártmányai, melyek kizárólagos képviselői vagyunk Magyarországra.

AUSSIGI

Ia RÉZGÁLICZ

jegeczekben, vegytiszta a peronospora elleni védekezésre, általunk szállítva és igazolványunkkal ellátott küldeményeket a M. Á. V. körülből 40% díjkedvezményvel szállítják.

Szuperfoszfát,

kainit, chilisalétrom, kénsavas-káli, kénsavas-ammoniak,
szőlőtrágya-compositio

és egyéb műtrágyaféléket elismert kitűnő minőségben ajánl a

„HUNGÁRIA“

műtrágya, kénsav és vegyi-ipar részvénytársaság

BUDAPEST, VI. VÁCZI-KÖRÚT 21,

Részletes utasítások kívánatra ingyen és bérmentve.

„Patria“ irodalmi és nyomdai részvénytársaság, Budapest, (Köztelek.)